

Сенат қўмитасида

ЁШ АВЛОД
ҲУҚУҚЛАРИ ҲИМОЯСИ –
ДИҚҚАТ МАРКАЗИДА

Олий Мажлис Сенатининг Суд-ҳуқуқ масалалари ва коррупцияга қарши курашиш қўмитасининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди. Унда “Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига гиёҳвандлик воситалари, психотроп моддалар ёки уларнинг аналогларининг ва кучли таъсир қилувчи моддаларнинг қонунга хилоф муомаласи учун жавобгарлиқни таъминлаштиришга қаратилган қўшимча ва ўзгартиришлар киритиш тўғрисида”ги қонун дастлабки тарзда кўриб чиқилди.

Таъкидланганидек, бугунги кунда гиёҳвандлик воситалари, уларнинг аналоглари, психотроп ва кучли таъсир кучига эга моддаларнинг қонунга хилоф муомаласи билан боғлиқ ҳуқуқбузарликлар ортиб бормоқда. Хусусан, сўнгги 5 йилда республикада аниқланган нарқожиноятлар 2 бараварга, ноқонуний муомаладан олинган гиёҳвандлик воситалари ва уларнинг аналоглари 67 фоизга, шундан синтетик гиёҳвандлик воситалари 80 бараварга кўпайган.

Ушбу қонун бундай салбий ҳолатларнинг олдини олиш, гиёҳвандлик воситалари, уларнинг аналогларининг қонунга хилоф муомаласи учун жавобгарлиқни кучайтириш, мавжуд нормалардаги бўшлиқларни тўлдириш орқали амалдаги қонунчиликни таъминлаштириш мақсадида ишлаб чиқилган.

Сенаторлар алоҳида қайд этганидек, мазкур қонуннинг қабул қилиниши мамлакатимизда нарқожиноятчиликка қарши курашиш бўйича жиянот-ҳуқуқий сиёсатнинг тубдан ўзгаришига, аҳоли генофондига таъсир этувчи уюшган нарқожиноятларга қарши курашиш самарадорлигининг ошишига, воғна етмаган ва ёшлар орасида гиёҳвандликнинг олдини олиш ҳамда уларни нарқожиноятлардан ишончли ҳимоялашга хизмат қилади.

Шундан сўнг Олий Мажлис Бола ҳуқуқлари бўйича вакили (Болалар омбудсмани)нинг бола ҳуқуқлари тўғрисидаги қонунчиликка давлат органлари томонидан риоя этилиши ҳақидаги маърузаси ҳам муҳокамага тортилди.

«Халқ сўзи».

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОННИНГ ТАРАҚҚИЁТ ХАРИТАСИ

Давлатимиз раҳбари раислигида ўтказилган галдаги муҳим йиғилиш Қорақалпоғистон Республикасини ривожлантиришнинг янги, янада жадал босқичини бошлаб берди. Унда сўнгги йилларда ҳудуд иқтисодиётида амалга оширилаётган туб бурилишлар ўз самараларини бераётгани таъкидланиб, навбатдаги истиқболли лойиҳалар халқ ҳаётида ижобий ўзгаришларга замин ҳозирлаши қайд этилди.

Акс садо

Айтиш жоизки, Қорақалпоғистон нафақат ўзининг бепойе ҳудуди, балки ер ости бойликлари билан ҳам мамлакат иқтисодиётининг муҳим таянчига айланмоқда. Рақамларга эътибор беринг: 270 млн. тонна цемент ва 200 млн. тонна оҳак, 256 млн. куб метр пардозбоп тошлар, шиша, гипс, вермикулит ва керамзит каби қурилиш материалларининг улкан захиралари ҳудудни йирик қурилиш материаллари кластерига айлантириш учун мустаҳкам пойдевор бўлаётди. Эндиги вазифа — бу бойликларни шунчаки қазиб олиш эмас, балки уларни чўқур қайта ишлаб, юқори қўшилган қийматли маҳсулотга айлантиришдан иборат.

Бундан саккиз йил аввал Қорақалпоғистон иқтисодиёти аҳоли жон бошига ҳисобланган кўрсаткичлар бўйича республикада энг охириги ўринда эди. Бугун эса ислохотлар туфайли ҳудуд бўйида 7-ўринга кўтарилди. Экспорт салоҳиятидаги ўзгаришлар ҳам диққатга сазовор. Саноат маҳсулотларининг экспортдаги улуши 4 фоиздан 30 фоизга етди. Умумий экспорт ҳажми ўн йил аввалгига нисбатан 3,5 баробар ошиб, 2,1 млрд. долларни ташкил этгани, бу — ҳудудий тадбиркорлик ҳамда ташқи савдо алоқалари янги сифат босқичига чиққанининг амалдаги исботи.

Йиғилишдан мурдао

Президентимиз мазкур йиғилишда муҳим бир тамойилни илгари сурди: “Қаерда соғлом муҳит ва адолат бўлса, инвестор ўша ерга келади”. Қорақалпоғистоннинг ўзига хос географик жойлашуви — туманлараро масофанинг узоклиги ҳар бир ҳудуд учун алоҳида, аниқ ҳисоб-китобга асосланган ривожланиш моделини талаб қилади. Келгуси 5 йилда ҳудуд иқтисодиётини 102,5 трлн. сўмга етказиш ва 7,2 млрд. долларлик лойиҳаларни амалга ошириш режаси айнан шу шаффоф тизим асосида қурилади.

Йиғилишдан мурдао — инсон қадрини юксакликка кўтариш, одамларни рози қилиш ва аҳоли фаровонлигига эришишдир. Шу нуктаи назардан, жорий йил якунига қадар белгиланган вазифалар аниқ ва равшан. Ишсизлиқни 4,2 фоизга, камбағалликни 3,2 фоизга тушириш, Нукус шах-

ри, Кўнғирот ҳамда Чимбой туманларини ишсизлик ва камбағалликдан тўлиқ холи ҳудудга айлантириш, “огир” тоифадаги Бўзатов, Қонлиқўл, Мўйноқ ва Шуманай туманларида камбағалликни 2 баробар қисқартириш — асосий мақсадлардир.

Айтмоқчимизки, мажлис Қорақалпоғистоннинг келгуси беш йиллик тараққиёт харитасини белгилаб берди. Мавжуд улкан ресурс ва имкониятлардан унумли фойдаланиб, ҳудудни комплекс ривожлантиришга қаратилган ислохотлар натижасида Оролбўйи минтақаси нафақат саноат маркази, балки фаровон ҳаёт ва юқори даромадли ҳудуд тими солига айланади.

Қорақалпоғистоннинг иқтисодий қиёфасини бутунлай ўзгарирайдиган стратегик лойиҳалар ва инқилобий ёндашувлар эълон

“Қорақалпоғистон бугун катта трансформация остонасида турибди. Сунъий интеллект, “яшил” энергетика ва “ақлли” аграр технологияларнинг уйғунлашуви ҳудудни Ўзбекистон иқтисодиётининг янги локомотивиغا айлантирибди. Берилган имтиёзлар ҳамда белгиланган йирик лойиҳалар нафақат иқтисодий рақамларни ошириди, балки минглаб янги иш ўринлари ва аҳоли фаровонлигини кафолати бўлиб хизмат қилади.

қилингани бизни жуда қувонтирди. Эндиликда ҳудуд нафақат саноат маркази, балки юқори технологиялар ва “ақлли” қишлоқ ҳўжалиги полигонига айланади. Шу мақсадда аввал берилган имтиёзлар муддатининг узайтирилиши тадбиркор-инвесторлар учун ҳам энг муҳим хушхабар бўлди. Бу ҳудудга тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар ҳажмини 2,5 баробарга ошириш имконини беради.

Тақдим этилган лойиҳалар ўзининг кўлами ва инновационлиги билан ажралиб туради. Аввало, юқори технологияларга эътибор кучайтирилади. Тажиятош туманида модулли интеллектуал ҳисоблаш марказининг ташкил этилиши ҳудудда сунъий интеллект экотизимини яратишга хизмат қилади.

Эндиликда автосаноат ҳамда кластерлар барпо этиш масаласи ҳам устувор вазифа

Ўзбекистон — БМТ:
ИЗЧИЛ ҲАМКОРЛИК ЯНАДА
МУСТАҲКАМЛАНАДИ

Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университетида Олий Мажлис Сенатининг Халқаро муносабатлар, ташқи иқтисодий алоқалар, хорижий инвестициялар ва туризм масалалари қўмитаси билан ҳамкорликда “Ўзбекистон ва Бирлашган Миллатлар Ташкилоти: 34 йиллик ҳамкорлик тажрибаси ва истиқболлари” мавзuida давра суҳбати ташкил этилди.

Давра суҳбати

Унда сенаторлар, вазирлик ва идоралар, халқаро ташкилотлар вакиллари, фуқаролик жамияти институтлари экспертлари, олий таълим муассасаларининг профессор-ўқитувчилари, талабалар ҳамда оммавий ахборот воситалари ходимлари қатнашди.

Сўзга чиққанлар таъкидлаганидек, Ўзбекистоннинг ташқи сиёсат фаолияти концепцияси доирасида дунё давлатлари ҳамда халқаро ташкилотлар билан икки ва кўп томонлама ҳамкорлик янги босқичга кўтарилди.

Айниқса, Марказий Осиёдаги қўшни давлатлар билан очик, конструктив ва ўзаро ишончга асосланган муносабатлар орқали минтақавий хавфсизлик ҳамда барқарорлиқни таъминлашда муҳим қадамлар қўйилмоқда.

Тадбир иштирокчилари томонидан Ўзбекистон халқаро даражада ташаббусларни фаол илгари сураётганилиги, минтақавий ва глобал масалаларни ҳал этишда мамлакатимиз нуфузи ошиб бораётгани алоҳида айтилди.

Шунингдек, мамлакатимиз-

нинг БМТ доирасидаги ташаббуслари резолюция сифатида қабул қилинаётгани, хусусан, ушбу ташаббуслар Марказий Осиёда тинчлик ва барқарор тараққиётни таъминлаш, иқлим ўзгаришига қарши курашиш ҳамда Оролбўйи ҳудудини ривожлантиришга ҳисса қўшаётгани таъкидланди.

Давра суҳбати якунида Ўзбекистоннинг БМТ ва бошқа халқаро ташкилотлар билан алоқаларни янада чуқурлаштириш ҳамда парламент дипломатияси имкониятларидан фойдаланиш бўйича таклиф ва тавсиялар ишлаб чиқилди.

«Халқ сўзи».

ЗАҲМАТЛИ МЕҲНАТ ЭЪТИРОФИ

Таъкидланганидек, эътироф этилганлар олий таълим ташкилотларида илм-фан, таълим сифати, инновация ва гендер тенгликни таъминлаш соҳаларида самарали фаолият юритиб келмоқда. Уларнинг ташаббуси билан муҳандислик ва IT йўналишларида хотин-қизлар учун инклюзив таълим марказлари ташкил этилган, “STEAM” илмий-тадқиқот лабораториялари, Психология ва Трансформация марказлари фаолияти йўлга қўйилган. Тақдирланганлар орасида

юзлаб илмий ишлар, монография ва дарслиқлар муаллифлари, ўнлаб фан докторлари (DSc) ва фалсафа докторларини (PhD) етиштириб чиқарган устозлар бор. Уларнинг гендер тадқиқотлари ва хотин-қизлар фаоллигини оширишга доир илмий изланишлари мамлакатимиз илмий салоҳиятини мустаҳкамлашга муносиб ҳисса қўшиб келаётгани қайд этилди.

Айниқса, инновация ва иxtиpочилик соҳасидаги натижалар алоҳида санаб ўтилди. Жумладан, 9 та патент муа-

лифи бўлган, эндокринологик касалликларнинг олдини олишга қаратилган амалий ишланмаларни жорий этган, ўнлаб рационализаторлик тақлифларини амалиётга татбиқ қилган олимлар фаолияти юксак баҳоланди.

Шунингдек, олий таълим ташкилотларида хотин-қизлар ва эркаклар учун тенг ҳуқуқ ҳамда имкониятларни таъминлаш масалалари бўйича маслаҳат кенгашлирининг фаол раҳбарлари ҳам тақдирланди.

«Халқ сўзи».

ҳудудни Ўзбекистон иқтисодиётининг янги локомотивиغا айлантиради. Берилган имтиёзлар ҳамда белгиланган йирик лойиҳалар нафақат иқтисодий рақамларни оширади, балки минглаб янги иш ўринлари ва аҳоли фаровонлигининг кафолати бўлиб хизмат қилади.

Туризм ривожига
янгича ёндашув

Бугун туризм йўналиши иқтисодиётнинг муҳим драйверига айланмоқда. Шу маънода, мажлисда тақдим этилган истиқболли лойиҳалар Қорақалпоғистоннинг ҳам иқтисодий, ҳам технологик, ҳам туристик харитасини тубдан янгилашга кўмаклашди. Эндиликда ушбу ҳудуд замонавий технологиялар асосида ноб туристик маршрутлар марказига айланади. Негаки, Қорақалпоғистоннинг бетақор табияти бутун дунё сайёҳларини ўзига оҳанграбдек тортади. Белгиланган галдаги муҳим вазифалар бу борада мутлоқо янги ёндашуви тақдим қилади.

Жумладан, Устюрт платоси ҳамда Оролбўйининг ўзига хос манзаралари асосида “Марс сёрисери”ни эслатувчи махсус ва “Борса-келмас” афсонавий туз кони ҳудудига йирик туризм-рекреация зоналари қурилади. Орол денгизи тарихи музейи энг замонавий технологиялар асосида модернизация қилиниб, экологик фожиа оқибатлари ва ҳудуднинг ўтмиши дунёга намойиш этилади. Натижада жорий йилда 500 минг хорижий ҳамда 3 млн. маҳаллий сайёҳнинг жалб қилишига имконият яратилади.

Қорақалпоғистоннинг географик ўрни унинг энг катта устунлигидир. Бунга амалга кўчириш учун Кўнғирот “қуруқ порти”да 2027 йилгача халқаро стандартларга жавоб берувчи “Орол” логистика маркази ташкил этилаётган бўлди. Бу ҳудуднинг транзит салоҳиятини кескин оширади. Ичимлик суви ва йўл қурилишига умумий ҳисобда 2,2 трлн. сўм ҳамда 200 млн. доллар маблағ йўналтирилиши аҳоли турмуш сифатини янги босқичга кўтарди.

Ҳудуднинг улкан ресурслари, инвестициялари ва интеллектуал салоҳияти бирлашиб, ислохотлар натижалари қозғода эмас, аҳоли ҳаётида акс этади. Зеро, йиғилишда белгиланган вазифалар барча даражадаги раҳбарлар учун аниқ “Йўл харитаси” бўлиб хизмат қилиши, шубҳасиз.

Алишер УББИЕВ,
Ажиниёз номидаги Нукус давлат педагогика институти ректори.

Олий Мажлис
Конунчилик палатасида

АМАЛИЙ ИШЛАР
ТАҲЛИЛИ ВА
НАТИЖАЛАР

Олий Мажлис Конунчилик палатасидаги “Адолат” СДП фракциясининг йиғилиши бўлиб ўтди. Унда дастлаб шу йил 24 февраль куни Президентимизнинг ёшлар билан учрашуви, йигит-қизлар ташаббусларини қўллаб-қувватлаш бўйича илгари сурилган қўшимча имкониятларнинг аҳамияти ҳақида сўз юритилди.

Ёшлар билан очик мулоқот мамлакатимиз тараққиётида инсон капиталига таянилган стратегик ёндашув изчил давом этаётганини яна бир бор намоён қилгани айтилди. Давлатимиз раҳбари юртимиздаги 22 миллиондан зиёд ёшларимиз жуда катта иқтисодий, ижтимоий ва сиёсий куч эканини алоҳида таъкидлагани ургуланди.

— Дарҳақиқат, бугун биз, ёшларга ишониб ва имконият яратиш — давлат сиёсатининг устувор вазифасига айланди. Мазкур ёндашув амалий қарорлар билан мустаҳкамланмоқда, — дейди **фракция аъзоси Бехзод Тўхтамуродов**. — Ёш депутат сифатида давлатимиз раҳбари томонидан йигит-қизларга яратилаётган кенг қўламли имкониятлар бугун амалий самарасини бераётгани, ёшлар тадбиркорлиги фаоллашгангани, стартап ташаббуслар сони ортаётгани, инновацион гоялар иқтисодий айланмага кириб бораётганини алоҳида қайд этиш жоиз.

Фракция аъзолари ёшлар муваффақиятини таъминлашда таълим тизими ҳал қилувчи аҳамиятга эга эканини, бугун соҳада амалга оширилаётган ишлар натижасида дунёнинг нуфузли олийгоҳларида тахсил олаётган талабаларимиз 500 нафардан, “ТОП — 100”таликдаги олийгоҳларда ўқиётган ёшларимиз 3,5 минг нафардан ошганини таъкидлади. Йиғилишда, шунингдек, 26 — 28 февраль кунлари фракция аъзоларининг сайлов округларидаги ўрганиш якунлари ҳам атрофчи муҳокама қилинди.

Айтилганидек, фракция аъзолари ўрганишлар давомида жами 235 та объектда бўлди. Шундан, 69 таси хонадонлар ҳисобланади. Учрашувларда қамраб олинган 6116 нафар сайловчидан

ТАЛАБАЛАР БИЛАН
ОЧИҚ МУЛОҚОТ

Олий Мажлис Конунчилик палатаси Фан, таълим, маданият, спорт ва ёшлар масалалари қўмитаси аъзоларининг Ўзбекистон Миллий университети талабалари билан учрашуви бўлиб ўтди.

Таъкидланганидек, кейинги йилларда мамлакатимизда Президентимиз раҳбарлигида ёшларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлаш, уларнинг таълим олиши, меҳнат қилиши, билим ва қобилиятини рўйбга чиқариши учун зарур шароитлар яратилмоқда. Хусусан, ёшларни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш бўйича ҳуқуқий база мустаҳкамланди. Янги таҳрирдаги Конституцияда ёшларга оид қатор нормалар акс этди.

Учрашувда Қонунчилик палатасининг фаолияти тўғрисида атрофчида маълумотлар берилди. Шунингдек, сиёсий партиялар фракциялари, кўмиталар, Қонунчилик палатасининг Ёшлар масалалари бўйича комиссияси ва Ёшлар парламенти иш фаолияти ҳақида сўз юритилди.

Бундан ташқари, депутатлар давлатимиз раҳбарининг ёшлар билан мулоқотда улар бандлигини таъминлаш, касбунарга йўналтириш, тадбиркорлик ва инновацион фаолиятни қўллаб-қувватлаш бора-сида илгари сурилган ташаббусларнинг аҳамияти, мазмун-моҳиятига тўхталиб, мазкур чора-тадбирлар соҳадаги ишларни янги босқичга

279 нафарини тадбиркорлар ташкил этди. Шу билан бирга, 68 та ижтимоий соҳа объекти ҳамда 74 та маҳалла фуқаролар йиғинида учрашувлар ўтказилди. Депутатлар томонидан 108 нафар фуқаронинг қабули ташкил этилди.

Фракция аъзолари сайлов округларида олиб борган фаолияти давомида аҳолини ўйлантираётган масалалар ва уларни ҳал этишга алоҳида эътибор қаратди.

Учрашувлар давомида сайловчилар томонидан 54 та муаммо кўтарилган бўлиб, уларнинг 7 таси, яъни 14,8 фоизи ҳайида ҳал қилинган. Улар, асосан, уй-жой коммунал хизмат кўрсатиш соҳаси, аҳоли бандлиги, таълим, тиббиёт ва соғлиқни сақлаш, савдо ҳамда машиий хизмат кўрсатиш, тадбиркорлик, ижтимоий соҳа объектиларини таъмирлаш ва қуриш, транспорт ва йўл қурилиши, маданият ва спорт, экология ва атроф-муҳит муҳофазасига тааллуқли масалалардир.

— Ўрганишлар давомида мамлакатимизда Президентимиз раҳбарлигида амалга оширилаётган ислохотларнинг аҳамиятини аҳолига етказиш борабарида, уларнинг ижросига ҳам алоҳида эътибор қаратдик, — дейди **фракция аъзоси Тоҳир Полвонов**. — Шунингдек, Қонунчилик палатасида қабул қилинган қонунларнинг маъзун-моҳияти ҳақида ҳам тушунтириш бериб, ҳар бир масалага инсон ҳуқуқ ва манфаатлари устуворлиги нуқтаи назаридан қаралаётганини аниқ мисоллар орқали кўрсатиб бердик.

Муҳокама жараёнида жойларда кўтарилган масалаларни тегишли вазирлик ва идоралар билан ҳамкорликда ҳал этиш чоралари белгилаб олинди.

Олиб чиқишини қайд этди. Очик ва самимий руҳда ўтган мулоқотда талаба-ёшлар қонун лойиҳаларини тайёрлаш, уларни дастлабки тарзда, сўнг биринчи ва иккинчи ўқишда кўриб чиқиш, ялпи мажлис муҳокамасига киритиш билан боғлиқ муҳим масалалар юзасидан ҳам тегишли билим ва кўникмаларга эга бўлди.

Учрашувда ёшларни қизқтирган саволларга депутатлар томонидан атрофчида жавоб қайтарилди.

— Депутатлар билан мулоқотимиз чоғида қонун ижодкорлиги, парламент назорати тадбирлари, сиёсий партиялар фракциялари ва кўмита иш услублари ҳақида қўллаб-маълумотлар олдик, — дейди Ўзбекистон Миллий университети талабаси Зарина Номозова. — Таълим соҳасида қабул қилинган қонунлар ва уларнинг аҳамияти ҳақида тушунчаларга эга бўлдик. Бу биз, бўлажақ соҳа вакилларига жуда фойда беради.

Шунингдек, ёшлар Олий Мажлис тарихи акс этган музей, парламент кутубхонаси ҳамда қонунлар қабул қилинадиган катта мажлислар зали билан яқиндан танишди.

«Халқ сўзи».

Хоразм вилоятининг шахар ва туманларини замонавий қиёфага келтириш, йўл ва сув инфратузилмасини яхшилашга
1 млрд. 600 млн. доллар ажратилади.

МИЛЛАТ ГЕНОФОНДИНИ САҚЛАШ ЙЎЛИДА

Мамлакатимизда кейинги йилларда шахсларни тазйиқ ва зўравонликдан ҳимоя қилиш, хотин-қизлар ва болаларнинг ҳуқуқ ҳамда қонуний манфаатларини таъминлаш, уларнинг маънавий ва жисмоний ривожланиши учун шарт-шароитлар яратиш борасида кенг қўламли ишлар амалга оширилди.

Кунги кеча қабул қилинган Президентимизнинг “Аёллар ва болалар ҳуқуқларининг ҳимоясини кучайтириш ҳамда уларга нисбатан тазйиқ ва зўравонлик ҳолатларининг олдини олиш бўйича қўшимча ташкилий-ҳуқуқий чоралар тўғрисида”ги Фармони айни йўналишдаги ишларимизни мутлақо янги босқичга олиб чиқиши билан аҳамиятлидир.

Сир эмаски, бугунги кунда оилавий ажралишлар масаласида эрта никоҳ омилининг ҳам салмоқли ўрни бор. Чунки ҳали балоғат ёшига етмаган, ҳаётнинг паст-баландини тушунмаган ёшларни никоҳлаб қўйиш уларнинг турмуш қийинчиликлариغا бардош беролмай ажралишига сабаб бўлмоқда. Фармонда айнан шу жиҳатларга барҳам бериш мақсадида эндиликда никоҳ ёши тўғрисидаги қонунчиликни бузганлик учун жавобгарлик қўйиш, ҳатто бундай ҳолатлар ҳақида хабар берган фуқароларни рағбатлантириш тизимини йўлга қўйиш ҳам кўзда тутилган.

Мустаҳкам ва масъулиятли оилаларни рағбатлантириш мақсадида 21 ёшдан кейин онгли равишда оила қурган йигит-қизлар учун қўшимча имтиёзлар, молиявий қўллаб-қувватлаш механизмлари жорий этилади.

Ҳужжатда алоҳида эътибор қаратилган яна бир йўналиш — тазйиқ ва зўравонликка қарши кескин кураш. Энди ҳимоя ордери берилган аёлларга “SOS” тизими орқали тезкор ёрдам чақириш имконияти яратилади. Зўравонлик содир этган шахсларга нисбатан жазо чораларининг қатъийлаштирилиши, тергов ва суд жараёнларининг маҳсус тайёргарликдан ўтган мута-

Зумрад БЕКАТОВА,
Олий Мажлис Сенатининг Суд-ҳуқуқ масалалари ва коррупцияга қарши курашиш қўмитаси аъзоси.

хассислар томонидан олиб борилиши эса “Инсон қадрини ҳимоя қилиш, хотин-қизлар ва болаларнинг ҳуқуқ ҳамда қонуний манфаатларини таъминлаш, уларнинг маънавий ва жисмоний ривожланиши учун шарт-шароитлар яратиш борасида кенг қўламли ишлар амалга оширилди.”

Яна бир муҳим жиҳати — ҳомиладор ёки фарзанд тарбияси билан шугулланаётган талаба-қизлар учун “иккинчи имконият” яратилаётганидир. Ёш оналарнинг таълимдан узилиб қолмаслиги учун масофавий ўқиш имконияти, академик таътил даврида қўллаб-қувватлаш жорий этилаётгани — бу аёлнинг нафақат она, балки билимли ва мустақил шахс сифатида шаклланишида катта имконият.

Умуман, мазкур ҳужжатнинг ҳаётга татбиқ этилиши хотин-қизлар ва болаларнинг ҳуқуқлари ҳимоясини кучайтирилиши соғлом ва мустаҳкам оилалар сони кўпайишига, миллат генофондини сақлашга хизмат қилиб, бу борада олиб борилаётган ишларни янги босқичга олиб чиқади.

Зумрад БЕКАТОВА,
Олий Мажлис Сенатининг Суд-ҳуқуқ масалалари ва коррупцияга қарши курашиш қўмитаси аъзоси.

ДОЛЗАРБ МАСАЛАЛАРИНИНГ АНИҚ ВА ТИЗИМЛИ ЖАВОБИ

Ўзбекистонда инсон қадрини улуғлаш, айниқса, аёллар ва болалар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш давлат сиёсатининг устувор йўналишига айланган. Президентимизнинг шу йил 3 мартдаги “Аёллар ва болалар ҳуқуқларининг ҳимоясини кучайтириш ҳамда уларга нисбатан тазйиқ ва зўравонлик ҳолатларининг олдини олиш бўйича қўшимча ташкилий-ҳуқуқий чоралар тўғрисида”ги Фармони ушбу соҳадаги ишлар ривожини йўлида яна бир муҳим қадам бўлди.

Мазкур ҳужжат оддий ҳуқуқий янгилик эмас, балки жамиятдаги оғриқли масалаларга аниқ ва тизимли жавобдир. Чунки нормал жамиятда аёл кишининг қадрини камситилмайдиган. Бордию шундай ҳолат юз берган тақдирда барча институтлар уни ҳимоя қилишга отланиши зарур. Шу маънода, ҳуқуқ-тартибот ва одил судлов тизимларининг вазифалари ҳам аниқ белгиланган.

Фармонда шу пайтга қадар қонунчилигимизда жазо белгиланмаган базис ҳолатларга ҳам аниқлик киритиш назарда тутилган. Хусусан, Адлия вазирлиги Бош прокуратура, Ижтимоий ҳимоя миллий агентлиги, Ички ишлар вазирлиги, Оила ва хотин-қизлар қўмитаси ҳамда Олий Мажлисининг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили (омбудсман) билан биргаликда аёллар ва болаларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бўйича халқаро стандартлар ва илғор хорижий амалиётни ўрганган ҳолда хотин-қизларни айнан жинси сабабли қасддан ўлдириш (фемцид), оила аъзоларини қасддан ўлдириш (фамилицид), шахсини унинг эркига қарши равишда қонунчилик тазйиқ қилиш (сталкинг), интернет ёки ижтимоий тармоқларда содир этиладиган зўравонлик (киберзўравонлик), вояга етмаган шахслардан жинсий фойдаланиш ҳамда шу мақсадда интернет орқали вояга етмаган шахснинг ишончини қозониш (онлайн груминг) учун қонунчиликда жавобгарлик белгиланган кўзда тутилган.

Ушбу мақсадларни амалга оширишда одил судловни таъминлаш учун 2026 йил якунига қадар ҳар бир ҳудуддаги иш ҳажмидан келиб чиққан ҳолда камида 1 нафар терговчи ва судья халқаро стандартларга асослан-

Гулнора МАЪРИФОВА,
Олий Мажлис Сенатининг Фон, таълим ва соғлиқни сақлаш масалалари қўмитаси аъзоси.

ган дастур асосида маҳсус тайёргарликдан ўтказилиши, улар томонидан аёллар ва болаларга нисбатан тазйиқ ҳамда зўравонликка оид ишлар тергов қилиниши ва қўрилиши таъминлаш мустаҳкамланди.

Шунингдек, Жиноят кодексининг жинсий эркинликка қарши қатор моддалари бўйича терговга қадар текширув ва дастлабки терговчи фақат прокуратура органлари амалга ошириши белгиланди. Бу процессуал ваколатларни марказлаштириш орқали далилларни йиғиш ва баҳолаш сифатини яхшилаш, жиноятларнинг латентлигини камайтириш ҳамда жабрланувчиларни самарали ҳимоялашга хизмат қилади. Судлар эса бундай тоифадаги ишлар бўйича адолатли суд муҳокамаси, шахсий ҳаёт дахлсизлиги ва иккиламчи жабрланушнинг олдини олиш каби юқори стандартларга риоя этиши шарт бўлади.

Мазкур ҳужжат жамиятимизда аёлларимизнинг қадрини ошириб, уларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоясида муҳим роль ўйнайди. Ўз навбатида, инсон ҳуқуқларини таъминлаш борасидаги ислохотларнинг изчил давоми сифатида тарихий аҳамият касб этади.

Гулнора МАЪРИФОВА,
Олий Мажлис Сенатининг Фон, таълим ва соғлиқни сақлаш масалалари қўмитаси аъзоси.

АЁЛ – ЖАМИЯТ ТАЯНЧИ, БОЛА – МИЛЛАТ КЕЛАЖАГИ

Президентимизнинг “Аёллар ва болалар ҳуқуқларининг ҳимоясини кучайтириш ҳамда уларга нисбатан тазйиқ ва зўравонлик ҳолатларининг олдини олиш бўйича қўшимча ташкилий-ҳуқуқий чоралар тўғрисида”ги Фармони мамлакатимизда инсон қадрини улуғлаш, оила институтини мустаҳкамлаш ва ижтимоий адолат тамойилларини амалда таъминлаш йўлидаги навбатдаги муҳим қадам бўлди.

Унда мамлакатимиз қонунчилигида илк бор аёл ва бола ҳуқуқининг маънавий асослари муфассал белгиланган бўлмоқда. Эрта никоҳ ва вояга етмаганлар ўртасидаги никоҳ ҳолатларининг олдини олишга қаратилган янги чоралар жорий этиляпти. Хусусан, никоҳ ёшини пасайтиришга доир истисно ҳолатларини қўллаш тартиби янада қатъийлаштирилади. Бунда ҳар бир ҳолатда ёшларнинг ҳуқуқий, жисмоний ва руҳий манфаатлари устувор мезон сифатида баҳоланади. Эрта никоҳ кўпинча таълимнинг узилиши, ижтимоий ҳимоясизлик, саломатликка хавф ва иқтисодий қарамликка олиб келади. Демак, мазкур чора келажақ авлоднинг соғлом ва билимли бўлиб камол топилиши таъминлашга хизмат қилади.

Ҳужжатда 16 ёшгача бўлган қизларда ҳомиладорлик ҳолатлари аниқланган тақдирда, бу ҳақда тегишли органларга ахборот бериш мажбурияти белгиланмоқда. Бу орқали яширин ҳолатларни барвақт аниқлаш, жиноят таркибини ўз вақтида баҳолаш ва жабрланувчини ҳимояга олиш механизми кучайтирилади. Мазкур тартиб ҳуқуқбузарликларни “оилавий масала” сифатида яшириш амалиётига қар қўйди. Ўз

навбатида, бундай жиноятлар ҳақида хабар берганлик учун рағбат механизми ишлаб чиқилади.

Эрта никоҳни ёки вояга етмаганлар ўртасидаги мажбурий муносабатларни яширган мансабдор шахсларга нисбатан маъмурий жавобгарлик чоралари қўйишга қатъийлаштирилган алоҳида аҳамиятга эга. Бу давлат органлари ва таълим муассасалари зиммасига юклатилган масъулиятни янада оширади.

Ҳужжатда таълим олиш ҳуқуқини қафолатлашга қаратилган муҳим янгиликлар ҳам назарда тутилган. Жумладан, ҳомиладор талабалар ёки уч ёшгача фарзанди бор аёлларга таълимни узлуксиз давом эттириш учун қўшимча имкониятлар яратилади. Масофавий таълим шакллари кенгайтириш, академик таътил бериш тартибини соддалаштириш, индивидуал ўқув режаларини қўллаш каби механизмлар жорий этилади. Ушбу ўзгариш аёлларнинг билим

олиш ҳуқуқини реал қафолатлаб, уларнинг ижтимоий фаоллигини қўллаб-қувватлашга хизмат қилади.

Зўравонлик ҳолатларига қарши курашиш борасида ҳам мутлақо янги ёндашув белгиланмоқда. Хусусан, ҳимоя ордери берилган аёллар учун тезкор ёрдам чақирув тизими — маҳсус мобиль иловалар орқали “SOS” сигнални юбориш имконияти жорий этилади. Бу механизм ҳавф туғилган вазиятда зудлик билан ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларни хабардор этишга имкон беради. Натижада зўравонлик оқибатларини бартараф қилиш

ши ҳам белгиланган. Бу ёндашув жиноятни фақат жазолаш билан чекламасдан, унинг ил-дизларини аниқлаш ва келгусида такрорланишининг олдини олишга қаратилгани билан аҳамиятли. Психологик коррекция дастурлари жорий қилиниши эса зўравонликка мойил шахслар билан тизимли ишлаш имконини беради.

Фармон билан жиноят ва маъмурий қонунчиликка қирғилаётган ўзгаришлар орқали жисмоний, руҳий ва иқтисодий зўравонлик учун жавобгарлик чоралари аниқлаштирилмоқда. Айниқса, педофилиядек жирканч ил-

Эндиликда аёллар ва болаларга оид ишлар бўйича икти-сослашган терговчилар ва судьялар тайёрлаш тизими йўлга қўйилади. Амалиёт шуни кўрсатадики, бундай ишлар умумий тартибда қўрилганда жабрланувчининг руҳий ҳолати етарлича инобатга олинмаслиги мумкин. Иктисослашув эса адолатли ва сифатли тергов ҳамда суд муҳокамасини қафолатлайди.

Шунингдек, фармон талабига кўра, давлат органлари, фуқаролик жамияти институтлари ва оммавий ахборот воситалари ўртасида ҳамкорликни кучайтириш вазифаси қўйилмоқда. Бу жамоатчилик назоратини ошириш, ҳуқуқий маданиятни юксалтириш ва зўравонликка нисбатан муросасиз ижтимоий позицияни шакллантиришга хизмат қилади.

“Адолат” социал-демократик партияси ўз дастурий мақсадларида ижтимоий адолат, тенг ҳуқуқчилик ва қонун устуворлигини таъминлашни устувор вазифа, деб билади. Мазкур фармон айнан шу тамойилларни амалда қарор топтиришга хизмат қилаётгани билан биз учун гоё аҳамиятли.

Аёл — жамият таянчи, бола — миллат келажаги. Уларнинг ҳуқуқ ва манфаатлари ҳимоя қилинмаган жамиятда барқарор тараққиёт ҳақида сўз юритиш мумкин эмас. Шу маънода, мазкур фармон нафақат ҳуқуқий ҳужжат, балки маънавий-сиёсий аҳамиятга эга стратегик қарор ҳисобланади.

Робохон МАҲМУДОВА,
Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги «Адолат» СДП фракцияси раҳбари.

РИВОЖЛАНИШНИНГ БУРИЛИШ НУҚТАСИ

Маҳалла — халқ билан давлат ўртасидаги кўприк, жамият барқарорлиги ва тараққиётнинг таянч нуқтаси. Шу боис мамлакатимизда ушбу ноёб тузилмани ривожлантиришга устуворлик берилаётди. Бу борадаги кенг қамровли ўзгаришлар туфайли маҳалла нафақат ижтимоий бирлик маскани, балки иқтисодий фаоллик, тадбиркорликни ривожлантириш, камбағалликни қисқартириш ва аҳоли муаммоларини маънивий ҳал этишнинг асосий бўғини сифатида шаклланимоқда.

Таъкидлаш жоизки, жорий йил давлат дастури маҳаллада “муаммодан — ечимга”, “ташаббусдан — натижага” тамойилини амалда қарор топтиришга қаратилган комплекс чора-тадбирлар мажмуасини ўз ичига олади. Дастурда белгиланганидек, бу йил 10 мингдан зиёд ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш лойиҳалари ишга туширилиши натижасида қўшимча 100 мингта янги иш ўрни яратилади. Бу кўрсаткичлар маҳалланинг иқтисодий салоҳиятини тўлиқ ишга солишга қаратилгани билан аҳамиятли, албатта.

Микросаноат, ҳунармандчилик, хизмат кўрсатиш марказлари ва кичик ишлаб чиқариш корхоналари ташкил этиш орқали аҳолининг доимий даромад манбаи яратилади. Шунингдек, 263 минг оилани камбағалликдан чиқариш, ишсизлик даражасини 4,5 фоизгача камайтириш кўзда тутилган. Шу тариқа маҳалла иқтисодий ислохотларнинг реал амалга оширилаётган майдонига айланади.

Маҳаллалар инфратузилмасини такомиллаштириш учун йўналтирилаётган йирик миқдордаги маблағлар маҳалла марказларини шакллантириш, микросаноат ҳамда хизмат кўрсатиш марказлари барпо этиш, кичик бозорлар ва ишлаб чиқариш объектиларини қуриш, касб-ҳунар ҳамда хорижий тил қурсларини йўлга қўйиш, ички йўллари тўғрилаш, ободонлаштиришга сарфланади. Буларнинг барчаси маҳаллаларда “Янги Ўзбекистон қиёфаси”ни олиб кириши билан диққатга sazovor.

Эндиликда маҳаллалар ўз муаммоларини мустақил ҳал этиши учун молиявий имкониятлар кенгайтириладиган бўлди. Жумладан, маҳалланинг ижтимоий-иқтисодий муаммоларини ҳал этиш мақсадида тузилган тегишли жағмарга йилга қўшимча 300 млрд. сўм маблағ туширилиши муаммолар ечимида муҳим ўрин тутаяди. Натижада қўллаб-қувватлашга тўғна ёритиш чироқлари ўрнатилади, ички йўллар шағаллаштирилади, саломатлик йўлакчалари, бола-

лар майдончалари барпо қилинади. Энг муҳими, маблағлар сарфи бўйича ҳар чоракда оммага очик ҳисобот бериб борилиши билан бирга, жамоатчилик назорати ҳам ўрнатилади.

Яна бир муҳим жиҳат: аҳоли муаммоларини ҳал этишда мутлақо очик тизимга ўтилади. Муаммолар хонадонбай ўрганилиб, бу ишга юздан зиёд давлат органлари тўғридан-тўғри жалб қилинади. Ҳар бир мурожаат бўйича аниқ муддатда натижа талаб этилади. Бу тизим идоралараро ҳамкорликни кучайтириб, бюрократик тўсиқларга барҳам беради ҳамда аҳолининг давлатга ишончини янада мустаҳкамлайди.

Асосий эътибор олиш ҳудудлардаги маҳаллаларга қаратилиб, улардаги 300 мингдан зиёд аҳолининг ижтимоий фаоллигини ошириш чоралари қўрилади. “Бир қадам” тамойили асосида фуқаролар учун маҳалланинг ўзада 500 га яқин давлат ва банк хизматлари кўрсатиш амалиёти жорий этилади.

“Маҳалла етилиги” фаолиятини такомиллаштириш учун алоҳида ёндашув асосида иш ташкил қилинади. Фуқаролар йиғини раиссининг роли оширилади, ваколатли вакилларга маҳалла вазифасига дахлдор бўлмаган топшириқлар юклаш тақиқланади. Самарадорлик кўрсаткичлари эса натижадорликка қараб баҳолаб борилади.

Шу билан бирга, жорий йил давомида “Маҳаллам — лойиҳа” дастури доирасида ҳар бир маҳаллада йилга камида 1-2 та ташаббусли лойиҳа амалга оширилиши эса аҳоли фаоллигини янада юксалтириш ҳамда жамоавий масъулиятни кучайтиришга хизмат қилади.

Гулчехра ЖўРАЕВА,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати.

ИСТИҚБОЛГА ЙЎНАЛТИРИЛГАН ИНВЕСТИЦИЯ

Президентимизнинг Сурхондарё вилоятига амалга оширган ташрифи вилоят тараққиётининг янги босқичига пойдевор ясаган, айниқса, ёшлар келажаги учун янгидан-янги имкониятлар эшигини очиб берган тарихий воқеалик бўлди.

Давлат раҳбарининг ҳар бир сўзи, ташаббус ва режалари вилоят аҳлини янги марралар сари руҳлантириб, хусусан, ёш авлод қалбига катта ишонч уйғотмоқда. Бугунги кунда ўғил-қизларнинг таълим олиши, замонавий касб эгаллаши ва етук мутахассислар бўлиб етишиши давлат сиёсати даражасида устувор вазифа сифатида қаралаётгани мени жуда қувонтиради.

Дейлик, ёшларни хорижий тиллар ҳамда ахборот технологияларига ўқитишга қаратилган қўллаб-қувватлаш, ўқув марказларини қўллаб-қувватлаш режалари — бу нафақат таълим, балки бутун жамият тараққиёти учун стратегик қадам. Чунки билимли, дунёқараши кенг, замонавий кўникмаларга эга ёшлар ҳар қандай ҳудуднинг энг катта бойлиги.

Ташрифнинг энг муҳим жиҳати — ёшларга ишонч руҳини беришдан иборат бўлди. Давлатимиз раҳбарининг ҳудудга келиб, имкониятлар билан танишиши, ташаббускор йигит-қизлар фаолиятини кўриши уларга катта илҳом манбаи бўлди. Бу эса ёшларни фаолликка, ташаббускорликка, ўз

устида ишлашга ундайди. Чунки улар ўз меҳнати ҳамда ғоялари давлат даражасида қўллаб-қувватланишини юракдан ҳис қилади.

Дарвоқе, сўнгги йилларда вилоятда амалга оширилаётган йирик инвестиция лойиҳалари, саноат ва инфратузилманинг ривожланиши ёшлар учун мингглаб янги иш ўринларини яратиб бераётди. Бу, ўз навбатида, уларнинг ўз билим ҳамда салоҳиятини айнан Сурхондарё раёна-қизага йўналтириши учун мустаҳкам асос бўлмоқда. Зеро, иш билан банд ёш — барқарор оила, барқарор жамият дегани.

Айниқса, таълим соҳасидаги ислохотлар ёшлар тақдирини ҳал қилувчи аҳамиятга эга. Мактаблар ва богчалар қамровининг кенгайиши, қўшимча ўқув ўринларининг яратилиши келажақ авлоднинг рақобатбардош бўлиб улғайишига хизмат қилади. Мен учун энг қувонарлиқ, давлат сиёсатининг мақсадида ёшларни билимли, касб-ҳунарни ҳамда замонавий фикрлайдиган шахс сифатида шакллантириш мақсади турганидир.

Юртбошимиз ташаббуси билан вилоятда хорижий тиллар

ва ахборот технологияларига иктисослаштирилган ўқув марказлари сони янада кўпаядиган бўлди. Боиси, эндиликда бу борада имтиёзли кредит, жой ва янги имкониятлар берилади.

Ёшлар учун тадбиркорлик имкониятларининг кенгайиши ҳам ташриф давомида эътибор қаратилган муҳим йўналишлардан бири бўлди. Томорқачилик, иссиқхона ҳўжалиги, чорвачилик, асарчилик каби соҳаларга берилаётган имтиёзлар айнан ташаббускор ёшлар учун катта имкониятдир. Бу нафақат даромад манбаи, балки ёшларнинг ўз кучига ишончини мустаҳкамлайди.

Ташриф давомида билдирилган фикрлардан шуни аниқладикки, ҳудуд тараққиёти нафақат инфратузилма ёки иқтисодий лойиҳалар билан, балки инсон капитали — билими, ташаббускор ва ватанпарвар ёшлар билан чамбарчас боғлиқ. Шу маънода, навқирон авлод вакилларига қаратилаётган ҳар бир ташаббус келажакка йўналтирилган муҳим инвестициядир. Бу эътиборни ҳис қилган ёшлар ўз билим ҳамда иқтидор билан бутун мамлакат равнақига муносиб ҳисса қўшадиган етакчи кучга айланади.

Лайло НУРУЛЛАЕВА,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси хўраидаги Ёшлар парламенти аъзоси.

Мадрид шаҳрида ўтказилган Ўзбекистон — Испания бизнес форумида мамлакатимизнинг инвестиция ҳамда экспорт салоҳияти кенг намойиш этилди.

Зоология
фанида
муҳим янгилик

Ўзбекистон ҳудудида бўри ўргимчаклар (*Lycosidae*) оиласига мансуб мулпола янги тур қайд этилди. Бу ҳақда Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси маълум қилди.

Хоразм Маъмун академияси таянч докторанти М. Бектурсунова, илмий раҳбар, профессор И. Абдуллаев ҳамда Россия Фанлар академиясининг Зоология институти олими Д. Логунов ҳамкорлигида олиб борилган ушбу тадқиқот натижаларига кўра, янги тур Қорақалпоғистон Республикасининг Устюрт платоси шарқий қисмида — Борса-келмас ботиғи ҳудудида аниқланган.

Фан учун тавсифланган янги тур — “Каракумоса устюртиса”, деб номланди. Тур номи Устюрт платоси номидан олинган бўлиб, унинг тип ҳудудига боғлиқлигини билдиради.

Маълумотларга кўра, ҳолотип намунаси 2025 йил июль ойида йиғилган. Намуналар морфологик ва таксономик таҳлиллар асосида ўрганилган. Тип намуналар Россия ҒА Зоология институти коллекциясида сақланмоқда. Эътиборлиси, мазкур кашфиёт билан Каракумоса жинсига мансуб турлар сони 19 тага етди.

Дарвоқе, тадқиқот натижалари Буюк Британияда чоп этиладиган нуфузли “Arachnology” журналыда эълон қилинди. Бу янгилик Ўзбекистон зоология илм-фани учун муҳим қадам бўлиб, мамлакатимиз биохилмаҳиллигини ўрганиш борасидаги изланишлар давом этаётганини яна бир бор тасдиқлайди.

«Халқ сўзи».

ган “Ҳоди Зариф суҳбатлари” китоби илмий оммабоп усулда ёзилган. Китобда бир шоғирднинг ўз устозига бўлган садоқати, меҳри кўринади, дейилса, камлик қилади. Китобни ўқиш давомида “маданиятимиз тарихи учун жуда муҳим, аммо ҳеч қаерда ёзилмаган, ҳужжатларда қайд этилмаган, архивлардан ҳам топиш мумкин бўлмаган маълумотлар” билан танишамиз. Ҳоди Зариф ёзиб улгурмаган, лекин суҳбатларда айтган қимматли илмий фикрлар, у ёки бу факт ёки ҳодисага муносабатлари орқали олим шахсини қайта кашф этамиз. Муаллифнинг: “Мен аслида рисола муаллифи эмас, домланинг у ёки бу масалаларга доир оғзаки мулоҳазаларини, устозларни ва сафдошлари ҳақидаги баҳоларини эшитган киши сифатида уларни бир-бирига улаб, китобхонга етказувчи воситалардан, холос”, дейишида жон бор. Суҳбатларда келтирилган Ҳоди Зариф, унинг устозлари ва сафдошлари ҳаётидан сўзловчи лавҳалар орқали ўзбек фольклоршунослиги тарихидан хабардор бўламиз.

“Ҳар бир инсоннинг ҳаёти ва фаолияти ўзига хос, қизиқарлидир. У умри давомида нималаргадир эришади, нималарнидир бажаришни режалаштиради, нималаргадир улгурмай қолади. Бажарганларидан мамнунлик, улгурмай қолганларидан ўқиб қайфияти билан яшаш ва ишлашда давом этади. Эҳтимол, инсондаги ана шундай етиштирилмаслик унинг янги, қандайдир бошқа ишлари бошлашига ва имконияти доирасида уни амалга оширишга ундаб турса керак”. Олимнинг “Ҳоди Зариф суҳбатлари” кириш сўзига ёзган бу фикрлари фольклоршуносликда, умуман, илм соҳасида маълум бир ҳулосага келган кишининг фикрларидир.

Устоз Тўра Мирзаев ўз сўзи ва ҳаёти билан ёлғонлардан, эгри йўллардан сакланди, биз, шоғирдларга муносиб ибрат йўлини қолдирди. Қадим биткида айтилган: “Сўзи, ўйи, амали бўи” бўлган ибрат намунасини кўрсатди.

Шомирзо ТУРДИМОВ,
филология фанлари доктори,
профессор.

тонни ёзиб олар эканмиз, бу борада бахши билан ҳам очик гаплашганмиз. “Сизнинг “Алпомиш”ингиз ҳам яхши, аммо Фозил шоирнинг варианты баланд ва мукамал”, деб Фозил шоирдан:

...Гул кетар бўлса гулистон эманар,
Юрти вайрон бўлса султон тебранар.
Мол борида ҳамма одам дўст эди,
Бошидан давлат қайтса, тугюн эманар...

парчасини бахшига ёддан айтиб бердим. Шунда раҳматли: “Шу парчани меннинг “Алпомиш”имга ҳам қўшиб қўйинг, унутибман”, деб илтимос қилди. То бахшининг олдидан қайту-нимизча “Қўшдингизми”, деб сўрашдан чарчамди. Мен, охири қўшдим, деб кутулдим. Чинакам бахшининг сўз қадрини, бадииятини ўта нозик ҳис этишини шунда аниқ сездим”, деганди олим.

Диссертация асосида чоп этилган “Алпомиш” достонининг ўзбек вариантлари” китоби ўзбек фольклоршунослигининг назарий савияси юқори босқичга кўтарилганини кўрсатди, нафақат ҳамкасблар, балки чет эллик фольклоршунослар эътирофига ҳам сазовор бўлди.

Тўра Мирзаев устози Ҳоди Зариф билан номзодлик диссертациясини ишлаш давомида илминг паст-баландини, тадқиқотчи нимани ёзиб, нималардан воз кечиш кераклигини ўрганди. Олимнинг навбатдаги фундаментал тадқиқоти “Халқ бахшиларининг эпик репертуари” ҳам устозларнинг ўғитлари асосида дунёга келди. Китоб бахшичилик санъатини ахлит тизим сифатида тасаввур этиш имконини беради. Бахши-шоир ким, бахшининг эпик асарларни қуйловчи ва сақловчи иходкор экани, ўзбек достончилик мактаблари, уларнинг ўзига хос жиҳатлари, бахши репертуари, достон қуйлаш тартиби, бахши тайёрлаш, устоз-шоғирдлик муносабати, аяна ва бадиҳағўйлик, ижрочи типлари, бахши ва тингловчи алоқаси ҳамда бахшиларнинг эстетик қарашлари каби

фундаментал масалалар бу асар муҳияти, мазмунини ташкил қилади.

Илм-фанимиз фидойиси ҳамкасблари билан ҳамкорликда “Ўзбек халқ ижоди” ўттиз етти жилдининг дунё юзини кўришида иштирок этди, лойиҳанинг муносиб якунланишига бош-қош бўлди. Атоқли шоир Эргаш Жуманбулбул ўғли репертуаридан ташкил топган беш жилдлик “Булбул тароналари”, икки жилдлик “Эргаш Жуманбулбул ўғли” тўплами ҳамда “Эргаш шоир ва унинг достончиликдаги ўрни” мақолалар китоби учун Х. Зариф, М. Афзал, М. Алавия, Ш. Шоабдурахмонов, З. Хусайно-ва билан биргаликда Давлат мукофотига лойиқ топилди.

Т. Мирзаевнинг рус тилида чоп этилган “Эпос и сказитель” китоби юксак академик усулда ёзилган. Академик йўналишдаги тадқиқотлар ҳамма вақт ҳам кенг омма назарига тушавермайди. Лекин илмининг бу иморатисиз фан ривож топмайди. Олим умр бўйи Фанлар академиясида ишлаётгани учунгина академик усулни танлаган эмас. У бунда ўзбек фольклоршунослиги аяналарини барқарор давом эттириш, дунё миқёсига олиб чиқиш мақсадини қўзлаган. “Эпос и сказитель” мустақилликдан кейинги рус тилида эълон қилинган йирик тадқиқотлардан бири бўлгани учунгина алоҳида ажралиб турмайди. Китоб олимнинг қарийб эллик йилга яқин илмий изланишлари сарҳисоби сифатида ҳам қимматли. Ҳозирги кунда ҳам чет эллик ҳамкасбларимизнинг “Эпос и сказитель”га бўлган қизиқиши тобора ортиб бораётгани фикримизни тасдиқлайди. Илм ҳажми билан белгиланмайди. Баъзан бир жумлада айтилган фикр бутун соҳа йўналишини белгилаб беради. Олимнинг мазкур китобида ана шундай ўйлашга, фикрлашга ундовчи ўринлар кўп.

Тўра Мирзаевнинг устоз Ҳоди Зариф ҳаёти, иходи, салафлари, ҳамкасблари ва шоғирдлари билан боғлиқ воқеа ва тафсилотларни жамла-

каштачилик ҳудуднинг табиятини ва маҳаллий аҳолининг орзу-истакларини ифода этади, — дейди франциялик сайёҳ Паскаль Махтинелли. — Санъат ва маросимларнинг қадим боғлиқлиги мана шу заминда сақланиб қолганидан дунёда ҳам учрайдиган ҳолат. Албатта, бу жуда катта тадқиқот манбаи. Чўқуроқ тадқиқ этилса, санъат тарихи билан боғлиқ жуда катта кашфиётларга манба бўлиши мумкин.

Жорий йил якунига қадар Нурота тумани марказий истироҳат боғида “Нақшлар ва нурлар” миллий каштачилик маркази барпо қилиниб, “Чашма” зиёратгоҳи билан боғланган ягона туризм ҳалқаси ташкил этилади. Унинг доирасида хунармандчилик, савдо ва хизмат кўрсатиш соҳаларида янги лойиҳалар амалга оширилади, сайёҳларнинг камида бир кун тунаб қолишни назарда тутувчи туристик йўналишлар ишлаб чиқилади.

Туманимизда каштачилик нафақат санъат, балки тадбиркорлик кўринишида ҳам ривожланмоқда, — дейди Нурота тумани ҳокими ўринбосари Шухрат Вафоев. — Туман марказида минг нафардан зиёд қиз-жувонлар каштачилик билан шугўлланиб, ўзини банд этиб келмоқда. Чекка қишлоқ қизлари учун ижтимоий бандлиқни таъминлаш мақсадида ўқув курслари ҳам ташкил этилган. Чевар аёллар Нурота каштачилик мактабининг аянавий йўналишларини Бухоро, Қашқадарё ва Тожикистон мактаблари ўқувчилари билан бойитиб, АҚШ, Туркия, Франция, Япония ва бошқа мамлакатлардаги халқаро кўргазмаларда қатнашиб келмоқда.

Имкониятлар энг олис ҳудудларда ҳам ўз самарасини бераётганига тоғлар бағридаги Сувлиқ қишлоғидан ми-

сол келтириш мумкин. Ушбу қишлоқда яқин-яқинларгача аҳоли бандлигини таъминлайдиган бир мактаб ва бир ОШП бор эди. Бугун ушбу маҳаллада Хитой, Хиндистон каби мамлакатлар инвестицияси асосида ушбу корхона фаолият бошлаб, 200 дан ортиқ янги иш ўринлари яратилди. Ўтган йил якуни билан яна иккитаси ишга тушиб, қишлоқдаги 18 нафар ишсизнинг бандлиги таъминланди ва маҳалла ишсизликдан холи ҳудудга айланди.

Нурота туманида гранитни қазиб олиш ва қайта ишлаш бўйича амалга оширилаётган лойиҳаларда таннархни камайтириш ҳамда қўшилган қийматли маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кенгайтириш мақсадида “Истиклол” МФЙ ҳудудидаги 50 гектар ер майдонида “Нурота гранит парки” кичик саноат зонаси, маҳалла ҳудудида пардозбоп тошлар базори ташкил қилинади. Ушбу базорда Хитойнинг Нанъан шаҳри тажрибаси асосида ҳомаёш ва яримтайёр пардозбоп тош маҳсулотларини қайта ишлаш, савдога ва экспортга чиқариш тизими жорий этилади.

Шунингдек, “Нурфарх” МФЙ ҳудудида 50 гектар майдонда гранитни қайта ишлаш кластери йўлга қўйилди.

Ушбу чора-тадбирлар вилотиинг агро-саноат салоҳиятини ошириш, маҳаллий аҳолининг даромадини кўпайтириш ва қорвачиликда самарали бошқарувни йўлга қўйишга хизмат қилади. Шу билан бирга, туячилик ва йилқичилик тармоғи ҳамда малакали хўжаликларнинг ривожланиши натижасида Нурота ва атроф ҳудудларда ижтимоий-иқтисодий барқарорлик таъминланади, аҳоли бандлиги ва фаровонлиги ортади.

Темур ЭШБОЕВ
(«Халқ сўзи»).

Саноатлашайётган манзиллар жозибаси

Олис ҳудудларни қўя турайлик, Навоий шаҳрига туташ қадимий Кармана аҳолиси ҳам қатор замонавий қўлайликлардан четда қолган, шўро даврида мамлакат ҳаритасидан чиқариладиган. Яқин вақтларгача ҳатто навоийликлар ҳам уни “Эски шаҳар” дея аташарди. Қўчаларнинг тарлиги, ижтимоий инфратузилмалар эскиргани, муҳандислик-коммуникация тармоқларининг етарли эмаслиги аҳолига йиллар давомида қийинчилик туғдирди.

— Туман марказий шифохонаси 1922 йилда қурилган бинода жойлашганди, — дейди шифокор Бобохон Ғафоров. — Бир қаватли, тор ва қоронғу йўлаклар, голланд печлари билан иситиладиган палаталарда қарийб юз йил давомида тиббий хизмат кўрсатилди. 2019 йилда эски бинолар ўрнида янги иншоотлар барпо этилди. 200 қатновга мўлжалланган кўп тармоқли марказий поликлиника, қабул ва тез ёрдам бўлими, туғруқхона, болалар бўлими, чакалоқларни интенсив даволаш хоналари, жарроҳлик ва қорлантириш бўлимлари замонавий тиббий жиҳозлар билан таъминланди.

Янги режалар ва имкониятлар

Навоий вилоятдаги мавжуд имконият ва ресурс ҳамда салоҳиятини ишга солиш орқали муаммоларга барҳам бериб, иқтисодий барқарорлигини таъминлаш ва аҳоли фаровонлигини янада ошириш мамлакатимиз раҳбарининг доимий эътибор марказида. Хусусан, 2024 йил 12 декабрда “Навоий вилоятини ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарор қабул қилиниб, ҳудуднинг ижтимоий-иқтисодий тараққиётини жадаллаштириш, тадбиркорларга янада қўлай шарт-шароитлар яратиш, инвестицияларни жалб этиш, ҳар бир туман ва шаҳарни иқтисосий-гидан келиб чиқиб ривожлантириш, камбағалликни қисқартириш, аҳоли бандлигини таъминлаш, даромадларини ошириш ва турмуш даражасини янада яхшилаш бўйича 17 иловадан иборат чора-тадбирлар белгиланган эди. Орадан роса бир йилу икки ой ўтиб, жорий йилнинг 11 февраль кунини яна бир тарихий ҳужжат — қирқ банддан иборат қарор имзоланди.

Унга кўра, Навоий вилоятида тадбиркорлиқни ривожлантириш, аҳолининг даромадини ошириш, камбағалликни қисқартириш ҳамда лойиҳавий ёндашув

асосида ихтисослашувни чуқурлаштириш бўйича чора-тадбирлар белгиланди. Жумладан, оғир тоифадаги Кони-мех ва Навбахор туманлари, камбағаллик даражаси юқори 12 та оғир тоифадаги маҳаллада аҳоли яшаш ва тадбиркорлик фаолияти учун қўлай муҳит ташкил этилади. Вилоятдаги 40 та маҳаллани ихтисослаштириш мақсадида ушбу ҳудудларга 60 та тик қудуқ қазииш, трансформатор ўрнатиш, электр тармоқлари тортиш ҳамда сугуриш тармоқларини бетонлаш ишлари режалаштирилган.

Қарорда Кармана туманида туризм инфратузилмасини ривожлантириш устувор вазифа сифатида белгиланган. Тошкент шаҳрининг Олмазор тумани

тажрибаси асосида Кармана марказий кўчаси ва учта ички кўча этник услубда реконструкция қилиниб, “Қадимий Кармана” туристик маркази ташкил этилиши эътиборга молик воқеалиқдир. Шунингдек, Қосим шайх хонақоҳи ҳамда Мирсаид Баҳром тарихий зиёратгоҳларини реставрация қилиш ва ўзаро боғлаш, “Янги авлод” истироҳат боғи ҳамда “Кармана деҳқон базори” билан уйғунлаштириш орқали сайёҳлик жозибаларлигини ошириш режалаштирилган.

Навқирон саноат шаҳри

Навоий шаҳри ҳақида “мангу навиқирон шаҳар” деган таъриф беҳиз айтилмаган. Навқирон шаҳар икки йилдан сўнг асос солинганигининг етимиш йиллигини нишонлайди. Уша пайтга келиб қарийб 1100 гектар майдонда “Янги Навоий” лойиҳаси асосида мулпола янги қиёфадаги шаҳарча қад ростлайди. Айна пайтда шаҳарнинг Ёшлик маҳалласидаги 19 гектарлик майдонда Навоий давлат университетининг янги кампуси қурилиши олиб бориламоқда.

— Муассасамизнинг янги кампуси қурилишини 2027 йилга қадар нияҳосига етказиш режалаштирилган, — дей-

ди НДУ ректори вазифасини бажарувчи Муҳиддин Калонов. — Шаҳарчада 12 минг ўринли ўқув бинолари, 2 400 ўринли талабалар тураржойи, спорт иншоотлари, амфитеатр, сайилгоҳ, замонавий ўқув лабораториялари, музей, илмий-тадқиқот ва қоворкинг марказлари, кутубхона, очиқ ва ёпиқ бассейн ҳамда бошқа инфратузилмага эга замонавий бинолар қурилади.

Кези келганда таъкидлаш жоизки, 1958 йилда асос солинган Навоий шаҳри яқин орада бу қадар кенг қўламал қурилиш ва бунёдкорлик ишларига гувоҳ бўлган эмас. Табиийки, қурилаётган замонавий ва ҳашаматли иморатлар шундоғам навқирон Навоий шаҳрини янада ёшайтириб юборади.

— Навоий шаҳридаги 1972 йилда ташкил этилган “Ёшлик” қўлининг инфратузилмаси ва муҳандислик-коммуникация тармоғи ҳам маънан, ҳам техник жиҳатдан эскирган. Кўл суви охириги марта 2008 йилда тўлиқ алмаштирилган, — дейди вилоят қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги соҳасида ҳудудий назорат қилиш инспекцияси бошлиғи Алишер Турдиев. — Лойиҳа доирасида қўл атрофида иккита — пляж ва хизмат кўрсатиш зонаси барпо этили-

ши, атрофининг ободонлаштирилиб, замонавий қиёфага келтирилиши кўзда тутилган. Келгусида ҳудудда 1,5 минг аҳоли учун мўлжалланган 8 минг квадрат метрлик табиий пляж, ёшлар ва катталар учун замонавий аквапарк, 300 дан ортиқ хизмат ва сервис объектлари ташкил қилинади. Бу чора-тадбирлар 2 мингга яқин янги иш ўринлари яратиш ва бюджетга йиллик ўртача 40,5 млрд. сўм тушум келтириш имконини беради.

Шунингдек, қарорда Навоий шаҳридаги иситиш тармоқлари 50 — 60 йилдан бери фойдаланиб келинаётгани ва хизмат муддати тугагани инобатга олин-

Бош муҳаррир Ўткир РАҲМАТОВ

2020 йил 25 мартда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлигида 0001-рақам билан рўйхатга олинган. Нашр индекси — 229. Буюртма Г — 342. 25 889 нусxada босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Баҳоси келишилган нархда.

Гезетамиз ҳақидаги маълумотларни юқуб олиш учун QR-коднинг телефонингиз орқали сканер қилинг.

ТЕЛЕФОНЛАР:
Девонхона 71-259-74-51; котибхона 71-259-74-53;
эълонлар 71-259-74-87.

Таҳририятга келган кўлхазмалар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди.

Гезетанинг етказиб берилиши учун обунани расмийлаштирган ташкилот жавобгар.

Гезета таҳририят компьютер марказида терминал ҳамда оператор А. Исмаилов томонидан сақланади.

Гезетанинг полиграфия жиҳатидан сифатли чоп этилишига “Шарқ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси масъул. Босмахона телефони: 71-233-11-07.

“Шарқ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили: Буюк Турон кўчаси, 41. ЎЗА якуни — 21.35 Топшириқди —23.30 1 2 3 4 5 6

Халқ сўзи

Народное слово

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Кенгаши,
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси Сенати Кенгаши